לד: השולח פרק רביעי גיטין

וכל שום שיש לו. בטופסי גיטין של ה"ג כתוב שצריך לכתוב בגט וכל שום וחניכה לחיים לי ולאחלאי משמע שאשון זה היו כותבין בגט ואין נראה לר"ת דזימנין דאתי לידי תקלה כשאין לו אלא אותו שם הכתוב בגט ואין לו חניכה וכשכותב בגט וכל שום וחניכה נראה זה הגט של אדם אחר שיש לו שם וחניכה לכך נראה לר"ת וכל שום שיש לו דקתני בתמני היינו כל שמותיו בפירוש א) ותיקן ר"ת לכתוב בגט אני פלוני דמיתקרי כך וכך כדאמרי' בגמרא שהה דמיתקריא מרים אחת בר הדיא דמיתקרי איה מרי ב) והא דקתני בגמ' בשמו שביהודה ושם דגליל עמו משמע קצת כפי' ר"ת: **והוא** דאתחזק בתרי שמי. שאלו לר"ת על מומר לעבודת כוכבים שגירש את אשתו ולא נתנה בגט אלא שם של יהודה ולא שם של עובד כוכבים והשיב ר"ת תלוה להזכיר שם עובד כוכבים בתורת משה וישראל והביא ראיה מדאמר בתוספתא (פ"ו) גר שנתנה שמו לשם עובדי כוכבים וגרש בו כשר וה"ה במומר דשם יהודות כשר אף לכתחלה וכתב תניכתו ותניכתה אמרי' לקמן ג) דכשר ופי' בערוך ד) אע"פ שלא נכתב שם מוכחא ה) וכה"ג מפרש מתני' דבפרק בתרא (לקמן דף פז:) וכך היו נקיי הדעת שבירושלים עושים כן הייני שהיו כותבין חניכתו ומניכתה והא דקתני בברייתא דבסמוך דאיתה מגורשת עד שיכתוב שם דיהודה ושם דגליל עד שיכתוב שם דאתחזק בשני שמות בב' המקומות חד במקום הכתיבה וחד במקום הנתינה דהא לא קתני היו לו שני שמות ביהודה או שני שמות סתם שיגרש בשני שמותיו אלא כשיש לו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל דאז צריך לכתוב שניהם במקום הכתיבה ומקום הנתינה דאותן שבגליל לא יכילו שם ביהודה וא"מ אלא גירש ויוליאו לעז על בניה מן השני אבל בהוחזק בשני שמות במקום אחד כשר כדיעבד אפי' באחד מהן ואפי' בחניכה ומיהו לכתחילה צריך לכתוב שניהם אפילו כתיבה ונתינה במקום אחד כדאמר בסמוך רובא מרים ומיעוטא שרה מרים וכל שום שיש לה משמע דבאחד מקום קרו לה הכי והכי וכן משמע בירושלמי על הך ברייתא דהכא מתני' כשהיה ביהודה וכתב לגרש את אשתו שבגליל או שהיה בגליל וכתב לגרש את אשתו שביהודה אבל אם היה ביהודה וכתב לגרש אשתו שביהודה כי הכי זו מגורשת אמר רבי יוסי הרא דתימא בדיעבד אבל לכתחלה צריך לכתוב שניהם והכא עושה שם מקום הנתינה עיקר ושל מקום הכתיבה טפל כדקתני עד שיגרש אשתו שבגליל ושם דיהודה עמו כו' אבל בתוספתא ו) עושה מקום כתיבת הגט עיקר וכן איתא התם יש לו ג' נשים אחת בגליל ואחת ביהודה גירש אשתו שביהודה בשם שבגליל ואשתו שבגליל בשם דיהודה פסול ואם אמר אני פלוני שביהודה עם השם שיש לי בגליל או שהיה במקום אחר וכתב אחד מהן כשר רשב"ג אומר אפי' כתב שם דיהודה בגליל ושם דגליל דיהודה כשר ומהתם נמי משמע דבמגרש בגליל אותה שביהודה מיירי והשתא בראשונה היה משנה שמו ושמה קורא שינוי מה שאינו כותב אלא שם אחד משני המקומות לפי שאין מכירין בו במקום אחר ודומה להם שינוי שמו ושמה וכן יש לפרש שם עירו ושם עירה והא דקאמר בהמגרש (לקמן דף פז:) כתב חניכתו וחניכתה כשר וכך היו נקיי הדעת שבירושלים עושים כן משמע דאפילו לכתחלה אין צריך לכתוב שניהם אע"ג דגבי מרים שבסמוך ובירושלמי אמרינן דדוקא בדיעבד כשר ל"ל דנקיי הדעת שבירושלים היו שמותיהן ידועים וליכא לעז אי נמי כשהשמות דומין זה לזה שהכינוי דומה לשם לכתחילה כשר אף בכינוי: **אין** אלמנה נפרעת מנכסי יתומין אלא בשבועה. ות"ת והא לא ניתנה כתובה ליגבות ממיית ו) ואמר רש"י לקים בפ"ק דכתבות בתרא (דף ה.) חזקה אין אדם פורע בתוך זמנו ואמרינן התם הלכתא כווותיה ואפילו מימתי ליפרע בלא שבועה וי"ל דהני מילי ב"ח אבל אלמנה דאית לה בתנאי בית דין מתפיס לה לגרי אפי' בתוך זמנה דלשמשכון בפרק הנושא (כתובות דף קג:) דחייסינן בכתובתו טפי לגרי מכנות אשתו משום דכיון דאיתעבד גרי ל"ת אתפסיתו לגרי וא"ת הא דפריך בגמרא מאי אירייא אלמנה כו' לימא דנקט אלמנה אע"פ שהוא תוך זמנה וי"ל דטפי ה"ל לאשמועינן בדבר שאינו תנאי ב"ד כגון בבעל חוב לאחר זמנו מבאלמנה אע"ג שהיא תוך זמנה כיון דאית לה בתנאי בית דין: **מאי** אירייא אלמנה אפי' כ"ע נמי. ואי משום דבעי למיתני קיפא דנמנעו מלהשביעה הוה ליה למיתני אין נפרעין מנכסי יתומים אלא בשבועה ומנעו מלהשביע את אלמנה ומשני אלמנה אינטריכא ליה והוי מיהדש באלמנה טפי מבבעל חוב ולכך נקט ריפא ומי באלמנה: **אלמנה איצטריכא** ליה. ות"ת אלמנה נמי תנינא בהכותב (כתובות דף פז.) הנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה וי"ל דאיכא לאוקמא בגרושה אע"ג דבכתובות פ' אלמנה (דף נז:) אמרינן דגרושה נמי בעי מן מ"מ לא שמעינן מינה אלמנה דגרושה נהי דאיכא מינה הויא אחר זמנה אבל אלמנה אית בה מדתי דתוך זמנה ואיכא נמי מינה ועוד דדבר תנא להשמיענו כשאין צריך להאריך בשביל כך יותר אע"פ שכבר השמיענו במקום אחר כדאשכחן בריש ברכות (דף כ.) ובשאר דוכתי:

לא

והלכתא כבתמני. אחר דאמר גלוי דעתיה בגיטא לאו מלתא היא חוץ היא אחת מהלכות של סימן יע"ל קג"ס ד) דהלכתא כאחרי. וגראה בעיני דעל שם שרבה בר נחמני גדול אחרי בגיטו ולמדו תורה שהיה יתום השיאו את שם אחיו נחמני. רבה סתם הוא רבה בר נחמני: **מתני' בראשונה היה משנה שמו ושמה.** כשהיו לו שני שמות אחד כאן ואחד במדינת הים היה מגרשה בשם הנוהג במקום כתיבת הגט ולא היה מקפיד לכתוב שניהם: **מפני תיקון העולם.** שלא יוציאו לעז על בניה מן השני לאחר לא גירשה בעצמה שאין זה שמו: **גמ' והוא דאתחזק.** אבל לא אתחזק כאן שיש לו שני שמות אין צריך לכתוב וכל שום שיש לו אפי' נודע לאחר זמן שיש לו שם אחר הוי הגט כשר שאין לנו אלא שם שקרא הוא לעצמו בפניו והוחזק בו: **יצא למקום אחר.** שאינו ביהודה וגליל: **מגורשת.** משום דבאותו מקום לא היו מוחזקין שיהיו לו שני שמות אבל ביהודה היו יודעים שיש לו שם אחר לפיכך הוצרכו כל שמותיו שהחזיק עצמו בהם לפניהם דבתר חזקה אזלינן: **ופורחת שרה.** מיעוטו בני עירה ז) היו קורא לו שמה שרה: **מרים.** צריך לכתוב בגט שהוא עיקר והדר וכל שום דאית לה: **מתני' אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים.** את כתובתה: **אלא בשבועה.** שלא נתקבלה לגוף: **נמנעו מלהשביעה.** ואיתה מפסדת כתובתה וגמרא ח) מפרש מאי טעמא: **שפשה נודרים ליתומים כל מה שירצו.** יכתבו להם דבר קצה להדיה בו כגון קונם מיני מזונות עלי אם נהניתי מנכסותיכם: **ונוכה לפובכה.** ואם נתקבלה תחילה הרי היא נאכלת בכל מזון הילכך לא הות הדרה ושקלה אלא חשידא לעבור על נדרה: **העדים חוזמין על הגט.** כל אלו מתקנות רבן גמליאל הזקן: **מפני תיקון העולם.** אחולהו קאי גבי אלמנה שיהו נשים נשאות לבעלים ולא תלאגנה להפסיד כתובתן וגבי חוזמין מפרש בגמרא ט) מאי תיקון אישה:

גמ'

והלכתא כבתמני: **מתני' בראשונה היה** משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה א) התקין ר"ג הזקן שיהא כותב איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל שלחו ליה בני מדינת הים לרבן גמליאל בני אדם הבאים משם לבאן שמו יוסף וקוראין לו יוחנן יוחנן וקוראין לו יוסף היאך מגרשין נשותיהן עמד ר"ג והתקין שיהו כותבין איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם אמר רב אשי ב) והוא דאתחזק בתרי שמי אמר ליה רבי אבא לרב אשי רבי מרי ורבי אלעזר קיימי כוותך תניא כוותיה דרב אשי ג) היו לו שתי נשים אחת ביהודה ואחת בגליל ולו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל וגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל אינה מגורשת עד שיגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם דגליל עמו ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם דיהודה עמו יצא למקום אחר וגרש באחד מהן מגורשת והאמרת שם דגליל עמו אלא שמע מינה הא דאתחזק הא דלא אתחזק שמע מינה ד) היא דהוו קרו לה מרים ופורתא שרה אמרי נהרדעי מרים וכל שום שיש לה ולא שרה וכל שום שיש לה: **מתני'** ה) אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה ו) התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה ז) העדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם ח) הלל התקין פרוזבול מפני תיקון העולם: **גמ'** מאי אירייא אלמנה אפילו כולי עלמא נמי דהא ט) קיימא לן הבא ליפרע מנכסי יתומין י) לא יפרע אלא בשבועה אלמנה אצטריכא ליה סד"א משום

מסורת הש"ס

ג) [תוספתא פ"ו ע"ס], ד) [עין תוס' לקמן ל.] ד"ה והעדים], ה) [וע' תוס' ר"ב ה: ד"ה אע"ג], ו) [כתובות פז. ר"ב ה: לב.], ז) [קידושין נב.], ח) כב"מ: עיה"כ, ט) [לקמן לה.], י) [לקמן לה.], יא) [לקמן לה.], יב) [דף פז:], יג) [נעקר חק' א], יד) ל"ל ובה"ב, טו) [פ"ו ה"ז ע"ס לפניהו אחת קלת כמינגן אחרו], יז) [כתובות פח.].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה והילכתא בתמני כו' דעל שם שרבה. ובערוך ערך אני כתב כשם הנהוגים לתמני שמו ויהיה בר אחוה דרבה בר נחמני ותלמידיה וכיון דהוה שמיה נחמני כשם אחוה דרבה בר נחמני לא הוה קרי ליה בכל שעה נחמני (עין גרמב"ם פרק ו מהל' ממרים) והי' קורא ליה אני בלשון גרמני כאדם שקורא אני ומליץ ליה אני:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן תוס' ד"ה ולל שום שיש לו וכו' ותיקן ר"ת לכתוב בגט אני פלוני דמיתקרי כך וכך כדאמרי' בגמרא. עי' יש"ש פ' טו בהשתקתו לשון ר"ת זה:

מוסף רש"י

והלל התקין פרוזבול. כדי שלא תשמט שביעית, שתוכר שטרותיו לגית דין שיגבו מן הלוה תוכי כל זמן שיתבטל, דהשתא לא קרין בית לא יעגו, שאינו תובע לוה אלא הכ"ד תובע, שהפקירום הפקר. וסס יוכלין לגבות (כתובות פפ. וכע"ז לעיל לב: וב"ב כז.).

תוספות רי"ד (המשך)

דבגליל כי יש לחוש שמא חלך אשתו והנשא בגליל והוא ילך שם ויערער עליה ואמר להם זה שמי ולא כתבתי לה אני זה הגט לכך צריך לכתוב שני השמות ואם לא כתב את שניהם אינה מגורשת ואע"פ שידענו בבירור כי הוא הוא שכתב לה מפני שהוא דומה לשינה שמו ופסול כיון שחסר אחד מן השמות שכך התקין ר"ג הזקן ולקמן נמי אמרי' שלחו מתם איך פלונית בת פלונית קבילת גיטא מיד רב אחא בר חיורא דמיתקרי אבא מרי אלמא בפירוש צריך לכתוב פלוני הנקרא פלוני ולא שיכתוב פלוני וכל שום דאית ליה. אמר רב [אשי] והוא דאתחזק בתרי שמי פי' אם ידעו במדינת הים שיש לו שני שמות א' כאן וא"י בא"י צריך לכתוב יוסף הנקרא יוחנן ואם לא כתב אלא יוסף פסול דה"ל שינה שמו אבל אם לא החזיק להן ולא ידעו לו שם אחר אלא יוסף וכתבו יוסף ושלחו בארץ שהיו קורים לו יוחנן הגט כשר ע"י עדים המכירים כי הוא יוחנן כפי מה שפי' לעיל אין כאן משום שינה שמו אחרי שלא ידעו לו זה השם שלא התקין ר"ג אלא בשיודעים בבירור שיש לו שני שמות אבל אם לא ידעו ואיגלי מלתא שיש לו אינו נפסל בכך תניא כותיה דרב אשי היו לו שתי נשים א' ביהודה וא' בגליל וגירש אשתו שביהודה בשמו שביהודה ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל אינה מגורשת עד שיגרש אשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם דגליל עמו ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם דיהודה עמו ואם יצא למקום אחר וגירש בא' סתם מגורשת והאמרת עד שיגרש בשמו שביהודה ושם דגליל עמו אלא לאו ש"מ הא דאתחזק הא דלא איתחזק ש"מ: ההוא דהוו קרי לה רובא מרים ופורתא שרה אמרי נהרדעי מרים וכל שם שיש לה ולא שרה וכל שם שיש לה פי' כיון שהיו קורין לה בשני שמות צריך לכתוב את שני שמותיו בפירוש ולהזכיר את כולן בפירוש ומסתייע פתרון זה ממאי דאמרי' היו לו ג' נשים א' ביהודה וא' בגליל וגירש את אשתו [ביהודה] בשמו שביהודה ואת אשתו בגליל בשמו שבגליל אינה מגורשת עד שיגרש את אשתו שביהודה ושם הגליל עמו ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם שביהודה ומו אלמא שצריך לכתוב שני שמות פי' פלוני הנקרא פלוני ואע"פ שביהודה מגרש את אשתו צריך לכתוב שם

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com